

verden. Jeg ville ikke bringe denne Unions evighed i fare, jeg ville ikke udslutte den hvide manns ædle og umiddelige rettigheder for alle de negre, der nogensinde har eksisteret. (...)

[Lincolns] ide er, at han vil forbyde slaveriet i alle territorierne og således tvinge dem alle til at blive frie stater og omringe slaverstaterne med et bælte af frie stater og indeslutte dem, holde slaverne indespærret i deres nuværende områder, imens de fortsætter med at formere sig, indtil jorden de lever på ikke længere kan brodføde dem, og han vil således være i stand til at sætte slaveriets kurs i retning af endelig udsluttelse gennem sult. (...) Jeg beder jer om at undersøge disse ting og fortælle mig om Demokraterne eller Abolitionisterne har ret. (...)

Han siger, at slavespørgsmålet nu er stridens æble. Hvorfor? Fordi agitatorer har forenet sig i alle frie stater for at føre krig mod slaveriet. Hvad nu hvis agitatorerne i staterne skulle forene sig i den ene halvdel af Unionen for at føre krig mod jernbanerne i den anden halvdel? De ville således blive drevet til den samme konflikt mellem de to dele. Hvad nu hvis den ene del fører krig mod hvilken som helst anden særlig institution i den anden halvdel, og den samme konflikt skabes. Det eneste middel og den eneste sikkerhed er, at vi skal holde fast ved forfatningen som vore forfædre skabte den, adlyde lovene, som de vedlages, og anerkende Højesterets afgørelser og de forfatningsmæssige autoriteter.

Allan Abte. Den amerikanske Borgerkrig, 4 Systemer, 2001. s 55-57 Sydens løsrivelse 1860

05 s 60-69

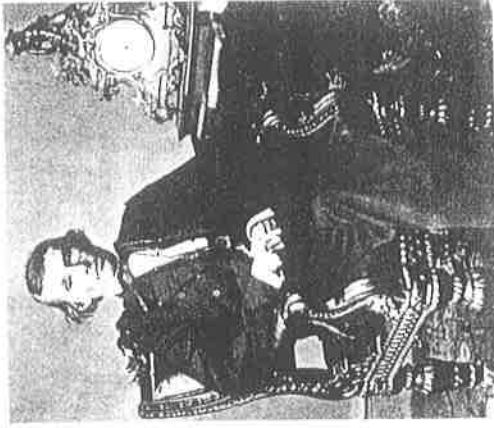
havde kun afgørende indflydelse i de nordligste slaverstater. Inden for samarbejdslinien var der også folk, der arbejdede for en kompromisløsning, som skulle bevare både Unionen og slaveriet intakt. Ikke alle var således lige begejstrede for udviklingen, men mange lod sig rive med af den euforiske stemning. Andre frygtede at fremstå som forrædere over for deres egen stat, hvis de ikke støttede kravet om løsrivelse. Den mest prominente tilhænger af en kompromisløsning, der skulle bevare

Sydens reaktion på resultatet af præsidentvalget var som ventet fordømmelse, og de mest fanatiske gik straks i gang med at forberede løsrivelsen fra Unionen. Stemningen var mest ophidset i South Carolina, som længe havde stået for en kompromisløs og aggressiv holdning i slavespørgsmålet. Der blev afholdt valg til et konvent, som skulle tage stilling til spørgsmålet om løsrivelse. Den 20. december 1860 vedtog konventet enstemmigt South Carolinas løsrivelse fra De forenede Stater. Man henviste til den passage i Uafhængighedserklæringen, der giver folket ret til at gøre oprør mod en tyrannisk regering. Inden den 1. februar 1861 havde de seks andre slaverstater i "the Deep South" fulgt South Carolinas eksempel og havde løst sig fra Unionen. De øvrige otte slaverstater længere mod nord var mere moderate og ikke helt så afhængige af slaveriet. De valgte at se tiden og begivenhedernes gang an.

I Syden opstod der i december 1860 tre grundholdninger til spørgsmålet om løsrivelse. Udover de mest radikale, der krævede omgående løsrivelse, var der en stor gruppe, der gik ind for den såkaldte samarbejdslinje. Deres argument var, at Sydstaterne skulle vente med løsrivelsen, indtil de kunne koordinere en fælles indsats som reaktion på valget af Lincoln. Den tredje gruppe afviste blankt løsrivelsen, men de

Sydstaternes præsident Jefferson Davis (1808-1889).

Sydstaternes vicepræsident Alexander H. Stephens (1812-1883).

Unionen, var Alexander H. Stephens. Det er kendetegnende for den efterfølgende proces, at han blev vicepræsident i den nye Konføderation.

Amerikas konfødererede Stater

Den euforiske stemning i befolkningen, de begejstrede taler om Sydens fortræffelig og overlegenhed, og kravet om løsrivelse og uafhængighed førte forbausende hurtigt til et konkret resultat. Allerede den 9. februar 1861 havde delegerede fra de syv stater formuleret og vedtaget en forfatning for det nye statsforbund, De konfødererede Stater, "Confederate States of America" eller CSA. Forfatningen var stort set en kopi af USA's forfatning, men med et par væsentlige forskelle. Det blev understreget, at hver stat i forbundet var suveræn og uafhængig, at retten til slave-

ejendom i både staterne og territorierne var garanteret, og at de fælles indtægter og udgifter skulle holdes på et absolut minimum. Afvigelserne fra USA's forfatning styrkede slaveriet og staternes retligheder.

Selv om de radikale havde formået at presse løsrivelsen igennem, så blev det alligevel de mere moderate, der kom til at kontrollere den nye stats administrationsapparat. Den nyvalgte præsident Jefferson Davis, som blev valgt for seks år, havde ganske vist bekendt sig åbent til løsrivelsen efter Lincolns valg, men i praksis tilhørte han den moderate lejr. Sammen med den kompromissøgende Stephens, der blev vicepræsident, sikrede Davis, at det var den moderate linie, der sejrede. Det skyldtes især ønsket om, at Konføderationen kunne tiltrække de nordlige slavestater, der endnu ikke havde taget endelig stilling til løsrivelsen.

For at opnå anerkendelse af uafhængigheden, først og fremmest i Europa, var det vigtigt, at alle slavestaterne kunne stå sammen og vise enighed uadtil. Indtil videre måtte de syv stater nøjes med at opbygge det nye statsforbund, skabe egne nationale symboler som flag og pengesedler, og så håbe på anerkendelse fra Europa. Overalt i Sydstaterne blev Unionens kaserner, toldstationer og andre forbundsbygninger hurtigt beslaglagt. De fleste af Unionens ansatte i Syden nedlagde deres hverv og sluttede sig til deres hjemstater. Det gjaldt også for Sydstaternes repræsentanter i Kongressen. Nogle få velplacerede forter som f.eks. Fort Sumter ud for Charleston i South Carolina forblev indtil videre under forbundshærens kontrol.

Pengesedler fra Sydstaterne. Både Konføderationen og de enkelte sydstaters havde egen valuta. 1. 1 dollar seddel fra Florida 1863. Bemærk slaverne, der arbejder i bomuldsmarkeren. 2. 500 dollar seddel fra Konføderationen 1863. Bemærk krigsflåden og general "Stonewall" Jackson, der netop var blevet dræbt i krigen. Reproduktion af originale sedler.

Sydstaternes argumenter for løsrivelsen

Mange i Syden anså løsrivelsen for at være den anden amerikanske revolution. Det var ikke fordi de ville ændre på de principper, der var grundlaget for revolutionen i 1776. Tværtimod mente de, at Nordstaterne havde misbrugt forfatningen til at øge forbundsregeringens magt på bekostning af de enkelte stater. Denne magt var ifølge sydstatsfolkene blevet brugt til at beskutte Syden og bruge pengene på statslige projekter i Norden, samt at føre en indædt kamp mod slaveriet. En kamp, der efter at slavermodstanderen Abraham Lincoln var blevet valgt til præsident, kunne true slaveriets fortsatte eksistens og dermed hele Sydens livsstil og identitet.

South Carolina udsendte en erklæring om årsagerne til løsrivelsen og hævdede det legitime i handlingen. Hovedårsagen var Sydens frygt for, at Republikanerne med tiden kunne kontrollere både Kongressen og præsidentembedet. Måske ville slaveriet så blive

afskaffet ved et tillæg til forfatningen. Syden havde traditionelt haft et godt greb om de vigtigste poster, især præsidentembedet og Højesteret. Det havde sikret slavestaterne, at slaveriet kunne udvikle sig stort set som de ønskede det.

Den udløsende faktor var valget af slavermodstanderen Abraham Lincoln til præsident. Han havde i sin "House-divided" tale og ved andre lejligheder sagt, at han ønskede slaveriet afskaffet. Det var ikke nok for slavestaterne, at Republikanerne forsikrede, at de ikke ville røre ved slaveriet i de eksisterende slavestater. For under det hele lå Sydens og Nordens diametralt modsatte holdning til slaveriet. Som Lincoln skrev i et brev den 22. december 1860 til sin gamle ven Alexander H. Stephens, senere vicepræsident i Konføderationen: "I mener, at slaveriet er rigtigt og burde udvides, mens vi mener, det er forkert og burde begrænses. Jeg tror, at det er sagens kerne."

til at erklære krig mod en stat. Efter megen alvorlig overvejelse er jeg kommet til den konklusion, at hverken Kongressen eller nogen anden afdeling af forbundsregeringen har fået overdraget en sådan magt. Det står klart ved nærmere eftersyn af forfatningen, at dette ikke er blandt de specifikke og opregnede beføjelser, som er overdraget til Kongressen, og det er ligeledes klart, at dens anvendelse "ikke er nødvendig og egnet til at udøve" nogen af disse beføjelser. Denne udøvelse var så langt fra at blive overdraget Kongressen, at det udtrykkeligt blev afvist af det konvent, der skabte rammerne for forfatningen. (...)

Men hvis vi besad denne magt, ville det så være klogt at udøve den under de eksisterende forhold? Formålet ville uden tvivl være at redde Unionen. Krig ville ikke kun være det mest effektive middel til at ødelægge Unionen, men det ville også få alle forhåbninger om dens fredelige genskabelse til at forsvinde. Desuden ville der i en borgerkrig blive ofret store mængder blod og rigdomme, hvilket ville umuliggøre en fredelig forsoning mellem staterne. Hvem kan i mellemtiden forudsige, hvilke lidelser og afsavn folket måtte lide i løbet af krigen?

Kendsgerningen er, at vores Union hviler på den offentlige mening og aldrig kan blive knyttet sammen af det blod, som dens borgere udgød i borgerkrig. Hvis Unionen ikke kan leve i folkets hengivenhed, så må den en dag forsvinde. Kongressen besidder mange muligheder for at bevare Unionen gennem mægling, men sværdet blev ikke placeret i Kongressens hånd, for at den skulle bevare Unionen med magt.

TEKST 11:

South Carolina om årsager til løsrivelsen 1860

South Carolina var den første slavestat, der udskrev valg til et konvent, der skulle diskutere statens eventuelle løsrivelse fra Unionen. Det skete i lyset af, at Republikaneren og slavemodstanderen Abraham Lincoln havde vundet præsidentvalget i 1860. South Carolina havde længe truet med løsrivelse, og befolkningen bakkede entusiastisk op om en sådan beslutning. Den 20. december 1860 vedtog konventet enstemmigt løsrivelsen fra Unionen og den 24. december blev den følgende erklæring udsendt.

Folket i staten South Carolina, som var forsamlet til konvent den 2. april 1852, erklærede, at forbundsregeringens hypotise overtrædelser af De forenede Staters forfatning, og dens indgreb i de rettigheder, der er garanteret staterne, fuldt ud retfærdiggjorde denne stats løsrivelse fra Unionen. Men af hensyn til de andre slavestaters holdninger og ønsker, afstod South Carolina på det tidspunkt fra at gøre brug af denne ret. Siden den gang er disse indgreb blevet hyppigere, og yderligere overbærenhed er ikke længere en dyd.

Og nu, da staten South Carolina har genindtaget sin egen og lige plads blandt nationerne, anser vi det for passende overfor os selv, de resterende forenede stater i Amerika og overfor verdens nationer, at vi bekendtgør de direkte årsager, som har ført til denne handling.

I 1787 blev repræsentanter fra

staterne udpeget til at revidere konføderationsartiklerne, og den 17. september 1787 anbefalede disse repræsentanter staterne at vedtage unionsartiklerne, også kendt som De forenede Staters forfatning. (...)

Der blev således vedt overenskomst mellem staterne oprettet en regering med afgrænsede opgaver og udtrykkeligt defineret og begrænset magt. (...) Vi mener, at denne regering er underlagt de to fornemme principper i Uafhængighedserklæringen, og vi mener yderligere, at måden den blev dannet på, forpligter den til et tredje fundamentalt princip, nemlig loven om overenskomst. Vi hævder, at i enhver overenskomst mellem to eller flere parter er forpligtelserne gensidige, og hvis den ene part undlader at opfylde vigtige dele af aftalen, så er den anden fuldstændig løst fra sine forpligtelser. Hvor der ikke er sørgt for nogen mægler, og hver part henviser til selv at afgøre, hvornår et brud på aftalen er en kendsgerning, med alle de konsekvenser, det medfører. I den aktuelle sag er denne kendsgerning ganske klar. Vi hævder, at fjorten af staterne med overlæg i mange år har undladt at opfylde deres forfatningsmæssige forpligtelse, og som bevis henviser vi til deres egne love. De forenede Staters Artikel 4 lyder således:

"Ingen person, som er forpligtet til tjeneste eller arbejde i en stat i henhold til dens love, og som flygter til en anden stat, må som følge af nogen i denne stat fritages for sådan tjeneste eller melser fritages for sådan tjeneste eller arbejde; men den pågældende skal udleveres på begæring af den part, hvem sådan tjeneste eller arbejde skyldes."

Denne bestemmelse var så central i overenskomsten om forfatningen, at overenskomsten slet ikke ville være blevet indgået uden den. (...) Staterne Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New York, Pennsylvania, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin og Iowa har vedtaget love, der ophæver Kongressens love eller gør det umuligt at udøve dem. I mange af disse stater bliver flytningen løst fra sin arbejdsforpligtelse, og ingen af dem har statsregeringen rettet sig efter forfatningens bestemmelse. (...) Således er forfatningen med overlæg blevet brudt af de slavefrie stater, og som følge heraf er South Carolina løst fra sine forpligtelser. (...)

Vi bekræfter, at formålene med at oprette regeringen har lidt nederlag, og regeringen har selv modarbejdet disse formål i form af de slavefrie staters handlinger. De stater har tiltaget sig retten til at bestemme over vores egne institutioners berettigelse, og har bestridt den form for ejendomsret, som findes i femten stater og som er anerkendt i forfatningen. De har fordømt slaveriet som syndigt, de har i deres midte tilladt grundlæggelsen af forretningsvirksomheder, hvis erklærede mål er at forstyrre andre staters borgernes fred og styrke deres ejendom. De har opmuntret og hjulpet tusinder af vores slaver til at forlade deres hjem, og de resterende er blevet tilskyndet til slaveoprør af agenter, bøger og billeder.

I 25 år er denne agitation vokset støt, indtil den nu har sikret sig støtte fra forbundsregeringen. Ved at overholde *formaliteterne* i forfatningen har et geografisk afgrænset parti fundet en måde

at undergrave forfatningen på ved hjælp af den artikel, der omhandler indsejtelser af regeringsmagten. Der er blevet trukket en geografisk linie tværs gennem Unionen, og alle stater nord for denne linie har samlet sig om at vælge en mand til præsident, hvis indstilling og hensigter er fjendtlige over for slaveriet. Han får overdraget administration af den fælles regering, fordi han har erklæret, at "regeringen kan ikke bestå permanent, splittet mellem slavestater og frie stater" og at den offentlige mening kan være forvisset om, at slaveriet er på vej mod sin endelige undergang.

Denne regionale sammenslutning med det formål at tilsidesætte forfatningen er i nogle stater blevet hjulpet frem ved at give borgerret til personer, som ifølge Unionens Højesteret ikke kan opnå borgerskab, og deres stemmer er blevet brugt til at skabe en ny politik, fjendtlig mod Syden og ødelæggende for Sydens fred og sikkerhed.

Den 4. marts næste år overtager dette parti regeringsmagten. Det har erklæret, at Syden skal udelukkes fra de fælles territorier, at der skal oprettes regionale højesteretter, og at slaveriet skal erklæres krig, indtil det er forsvundet i alle De forenede Stater.

Forfatningens garantier vil da ikke længere eksistere: staternes ligestilling vil være gået tabt. Slavestaterne vil ikke længere have magt til selvstyre eller til at beskytte sig selv, og forbundsregeringen vil være blevet deres fjende. (...)

Derfor har vi, South Carolinas folk, ved vore repræsentanter, som er samlet til konvent, og idet vi beder til verdens Øverste Dommer for vore hensig-

ters retskaffenhed, højtideligt erklæret den Union for opløst, som hidtil har eksisteret mellem denne stat og de øvrige stater i Nordamerika, og at South Carolina har genindtaget sin plads blandt verdens suveræne stater som selvstændig og uafhængig stat med den fulde ret til at erklære krig og slutte fred, indgå alliancer, oprette handelsforbindelser og foretage alle de handlinger, som uafhængige stater har ret til at gøre.

CHARLESTON

MERCURY

EXTRA:

Printed unanimously at this place, P. M. December 20th, 1860.

AN ORDINANCE

To dissolve the Union between the State of South Carolina and other States which will be under the compact entitled "The Constitution of the United States of America."

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the State of South Carolina, in General Assembly, that the said Union be dissolved, and that the said State ratify, amend and change the said Constitution as hereby proposed, and that the said ratification be duly recorded.

The Great Seal of the State is hereby attested.

THE

UNION

IS

DISSOLVED!

South Carolina løsrev sig som den første stat allerede i december 1860 og erklærede Unionen for opløst. Plakat fra 1860.

5

Borgerkrigens udbrud 1861

løsrivelsen ville aftage med tiden. Der efter ville de unionstro kræfter sikkert igen få overtaget og afslutte krisen på fredelig vis. Tiden arbejdede for de kompromissøgende.

Lincoln overtager præsidentposten

Da Abraham Lincoln tiltrådte som USA's præsident den 4. marts 1861 stod han i en meget vanskelig situation. Han skulle fastholde de resterende symboler på Unionens myndighed i Syden for at sikre sig støtten fra Unionstilhængerne i Syd og Nord. Samtidig var det nødvendigt at berolige slavestaterne med, at forbundsregeringen ikke truede nogen af deres vitale interesser. Han skulle på én gang vise fasthed og vilje til kompromiser over for Syden. Disse overvejelser kom konkret til udtryk i Lincolns tiltrædelsestale. Talen, som var hans første offentlige udtalelse siden præsidentvalget, skulle bruges til at overbevise befolkningen i både Syd og Nord om fornuften i Lincolns holdning til krisen. Forbundsregeringen kunne ikke acceptere løsrivelsen, men ville heller ikke anvende vold for at tvinge de oprørske stater tilbage i Unionen. Med hensyn til den videre udvikling holdt Lincoln sig til vendinger og formuleringer, der var åbne for fortolk-

Efter at de første forsøg på at skabe en kompromisløsning mellem de syv løsrivne stater og Unionen var slået fejl, samlede interessen sig om, hvordan de øvrige otte slavestater ville forholde sig. Det var helt afgørende for Konføderationen, at flere slavestater sluttede sig til oprøret. De konfødererede Stater rådede kun over ca. 5% af Unionens industrikapacitet og mindre end 20% af befolkningen. Dette tal var endda kun 10%, hvis man kun regnede med den hvide befolkning. De gjorde derfor alt for at overtale de andre slavestater til også at løsrive sig.

På den anden side forsøgte præsident Buchanan at fastholde de resterende slavestater i Unionen, og Republikanerne undlod at komme med skarpe udtalelser om slaveriet. Strategien lykkedes i første omgang. De otte tilbageværende slavestater i Unionen afviste alle at løsrive sig, om end de stillede visse betingelser for den fortsatte lojalitet. Den kommende Republikanske regering skulle garantere slaveriets beståen og afholde sig fra at bruge magt over for De konfødererede Stater. Mange Republikanere var villige til i hvert fald delvist at følge en sådan politik, om ikke andet så for at vinde tid. I Norden var mange overbevist om, at et radikalt mindretal i Syden havde gennemtvunget løsrivelsen. Man håbede at begejstringen i kølvandet på

ning. På den måde ville han undgå at støde de nordlige slaverstater fra sig, samtidig med at han undlod at binde sig til en bestemt politik. De konfødererede Stater fordømte talen som en krigserklæring, mens de fleste Republikanere roste dens fasthed over for oprørerne. Demokraterne i Norden reagerede vidt forskelligt, men Lincolns gamle modstander fra mange debatter og præsidentvalgkampen, Stephen A. Douglas, kaldte talen et fredstilbud. Først og fremmest opnåede Lincoln sit primære mål med talen – at vinde tid. De nordlige slaverstater, som var talens vigtigste målgruppe, havde ikke bevæget sig i retning af løsrivelse. Tværtimod var mange i disse slaverstater tilfredse med Lincolns forsikringer i forhold til slaveriets fremtid og staternes rettigheder. Men en anden begivenhed kom i vejen for Lincolns forsøg på at vinde tid. Unionens Fort Sumter i South Carolina blev den gnist, der antændte krudttønden.

Fort Sumter og borgerkrigens udbrud

Allerede dagen efter Lincolns tiltrædelse staltede han foruroligende nyheder fra Fort Sumter. Fortet var beliggende i havneindløbet til Charleston, South Carolinas største by, og havde i længere tid været belejret af Sydstats-hæren. Det var bemandet af loyale unionssoldater, som var i relativ sikkerhed bag fortets tykke mure. Men deres proviant var ved at slippe op, og hvis de ikke i løbet af få uger fik tilsendt nye forsyninger fra forbundsregeringen, så måtte soldaterne overgive sig.

Fort Sumter var blevet det vigtigste symbol på Unionens myndighed i de løsrvegne stater. Lincoln var tvunget til snart at foretage sig noget, ellers ville det sidste effektive symbol på regeringens magt i de oprørske stater forsvinde. Befolkningen i Norden havde fået nok af De konfødererede Staters talrige ydmygelser af Unionen. Der opstod et voksende krav om, at præsidenten standsede sin strategi om at vinde tid og i stedet skred til handling.

Lincoln besluttede sig for at forsøge at lade ubevæbnede fartøjer forsyne fortet med proviant, men ikke med militære forstærkninger. Det ville både afprøve oprørernes vilje til handling og lægge afgørelsen og dermed ansvaret hos De konfødererede Stater. Hvis oprørerne lod forsyningskibene slippe igennem, så accepterede de i det mindste Unionens symbolske myndighed i Syden. Hvis de derimod angreb ubevæbnede forsyningskibe, så hvilede ansvaret for at have startet en borgerkrig på Konføderationen. I Syden var man udmærket klar over dette dilemma, men det var ligeså klart, at den erklærede uafhængighed ikke kunne blive reel, så længe Unionens flag vejede over Fort Sumter. Konføderationens regering besluttede sig for at afgøre sagen før forsyningskibene ankom og krævede, at fortet skulle opgives og forlades. Det nægtede fortets kommandant og 12. april åbnede oprørerne ild mod Fort Sumter. Ildkampen endte med fortets overgivelse. Den amerikanske borgerkrig var en kendsgerning. Det skulle blive den blodigste krig i USA's historie, men den første kamps eneste offer var en sydstatshest.

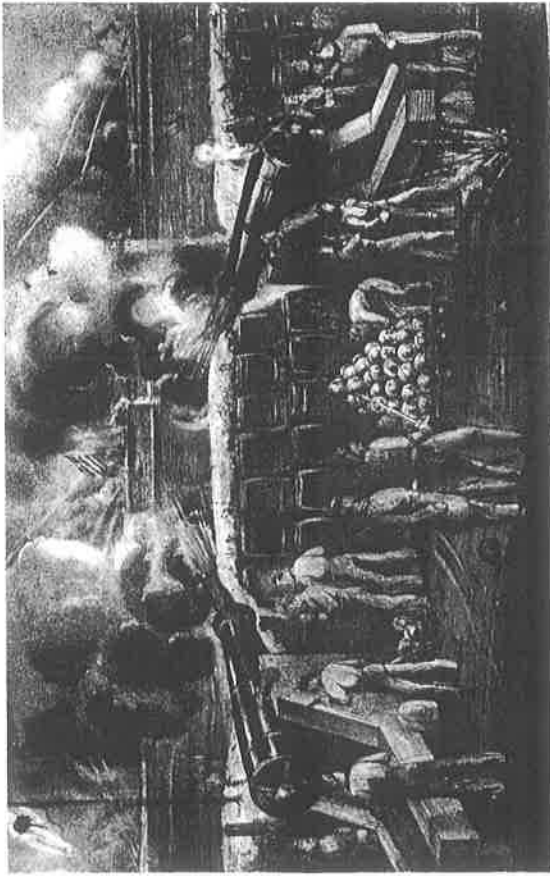
De øvrige slaverstaters valg – loyalitet eller løsrivelse?

Efter oprørernes erobring af Fort Sumter var der ingen vej tilbage for forbundsregeringen. Lincoln indkaldte allerede dagen efter 75.000 militissoldater til at genskabe ro, orden og Unionens myndighed i de oprørske stater. Krigsbegejstringen var lige stor i begge lejre. For eneste gang i krigen stod Norden samlet om et klart mål: genskabelsen af Unionen med militære midler. Det strømmede ind med støtte-tilkendegivelser og frivillige, der ville melde sig til krigstjeneste, mange flere end regeringen og hæren på dette tidspunkt kunne administrere.

For de slaverstater, der hidtil ikke havde foretaget sig noget, var afgørelsens time kommet. Det var ikke længere muligt at forholde sig neutralt til konflikten. For fire slaverstater, Virginia, North Carolina, Tennessee og Arkansas, var der ikke noget reelt valg. De havde gjort det klart, at de ville modsætte sig ethvert forsøg på at tvinge de oprørske stater tilbage i Unionen. De fire stater løsev sig fra Unionen og sluttede sig til De konfødererede Stater, der nu talte 11 sydstater. Virginia var den største og mest industrialiserede slaverstat og betød en væsentlig styrkelse af Konføderationen. Regeringen flyttede også snart fra Alabama til Virginias hovedstad Richmond, kun ca. 150 kilometer fra Washington. Ikke alle i Virginia var enige i beslutningen om løsrivelse, og den nordvestlige del, hvor der stort set ikke fandtes slaveri, nægtede at følge flertallets afgørelse. Den loyale del af Virginia knyttede sig til Unionen og blev i

1863 optaget som den selvstændige stat West Virginia.

De sidste fire slaverstater, der alle grænsede op til slaverfri stater i Norden, var i et alvorligt dilemma. Selv om slaveriet ikke var særlig udbredt, så sympatiserede de kulturelt og ideologisk med de sydlige slaverstater. På den anden side var de færreste parat til at opgive loyaliteten over for Unionen. Det blev afgørende, hvem der handlede først og mest besluttsomt. Washington lå syd for slaverstaterne Maryland og Delaware, og det var altafgørende, at disse forblev i Unionen. Da der opstod uroligheder og løsrivelsesstemning i Marylands største by, Baltimore, rykkede Unionshæren ind og slog lynhurtigt oprørsstemningen ned. Begge staterne var ret små, og det lykkedes militæret at fastholde dem i Unionen. Samme metode lod sig ikke anvende i de to arealmæssigt langt større slaverstater Kentucky og Missouri. Disse stater var delt noget nær lige over mellem tilhængere af løsrivelse og fortsat loyalitet. Begge stater var strategisk vigtige i den krig, som nu var begyndt. Derfor accepterede Lincoln, at de to grænseslaverstater i første omgang ikke deltog aktivt i den militære konflikt. Det vigtigste var, at de ikke tilsluttede sig Sydstaterne. Det er kendetegnende, at de to præsidenter, Jefferson Davis i Konføderationen og Abraham Lincoln i Unionen, begge var født og opvokset i Kentucky. I både Kentucky og Missouri udspillede der sig nærmest en borgerkrig i borgerkrigen, hvilket i praksis var en optrapning af de kampe mellem slaveritilhængere og –modstandere, der havde foregået i Kansas og Missouri siden 1854. Kentucky og Missouri stil-

Startskuddet til borgerkrigen: Den 12. april 1861 begyndte Sydstaterne at beskyde Unionens Fort Sumter i Charlestons havn. Samtidig illustration.

lede med mange soldater til både Unionshæren og Konføderationshæren. Præsidentkandidaten fra valget i 1860, vicepræsident John Breckinridge, lededes fra Kentucky, blev general i Konføderationshæren, mens andre i hans familie kæmpede i Unionshæren. Selv præsident Lincolns familie blev splittet af borgerkrigen. Syv af hans svogre udkæmpede borgerkrigen i Sydstats hærens grå uniformer. Overalt delte borgerkrigen således familier og satte venskaber på en hård prøve.

Selv om Lincolns plan om at vinde tid var blevet ødelagt med erobringen af Fort Sumter, og yderligere fire slaverstater havde løstrevet sig, så havde han opnået det væsentligste mål. De fire nordligste slaverstater, grænsestaterne,

var om ikke ubetinget loyale, så dog forblevet i Unionen.

TEKST 12:

Abraham Lincolns tiltrædelsestale 1861

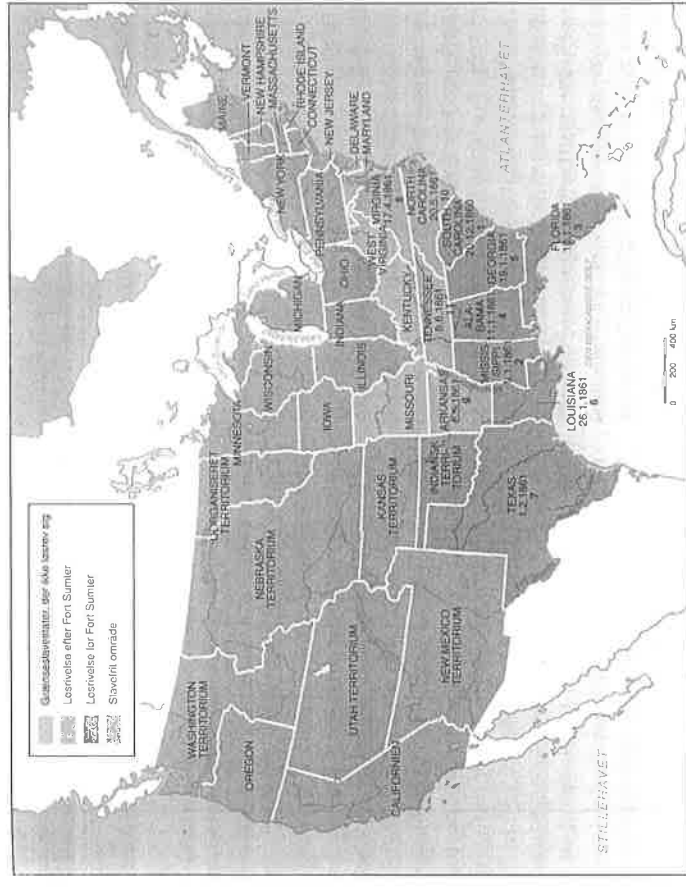
I den lange periode mellem præsidentvalget i november 1860 og tiltrædelsen i marts 1861 havde Lincoln ikke udtalt sig offentligt. Han var endnu ikke præsident, men i ventetiden blev den Union, han skulle regere, noget mindre. Syv slaverstater havde løstrevet sig. I sin tiltrædelsestale den 4. marts 1861 forsøgte Lincoln at strække en hånd ud til

de oprørske stater ved at understrege sin politiske holdning til slavespørgsmålet. Hvis Lincoln ville redde Unionen, måtte han i dette spørgsmål skelne mellem privatpersonen og præsidenten.

Der synes at eksistere en frygt hos sydstaternes folk for, at deres ejendom og deres fred og personlige sikkerhed vil blive truet af en Republikansk regeringstiltrædelse. Der har aldrig været nogen rimelig grund til en sådan frygt. Tværtimod har fuldt ud tilstrækkelige vidnesbyrd hele tiden eksisteret og været tilgængelige for dem. De kan findes i næsten alle offentliggjorte taler af ham, som nu henvender sig til

jer. Jeg citerer blot fra én af disse taler, når jeg erklærer, at "jeg ikke har til hensigt, direkte eller indirekte, at gribe ind over for slaveriet i de stater, hvor det eksisterer. Jeg mener ikke, at jeg har nogen lovlig ret til at gøre det, og jeg er ikke tilbøjelig til at gøre det." (...)

En sprængning af Unionen, hvilket hidtil kun har været en trussel, forsvoges nu på frygtindgydende vis. Jeg tror i betragtning af universel lov og forfatningen, at disse staters Union er evig. Evighed er underforstået, om ikke udtrykt, i alle nationers forfatninger. Man kan trygt hævde, at ingen rigtig regering nogensinde har haft en bestemmelse i forfatningen om dens eget op-

Sydens slaverstater og løstrevelse. Med angivelse af rækkefølge og dato for løstrevelsen.

hør. Fortsæt med at udøve alle de bestemmelser, der er udtrykt i vores nationale forfatning, og Unionen vil være evigt, for det er umuligt at ødelægge den, undtagen ved en handling, som forfatningen ikke tager højde for.

Endvidere, hvis De forenede Stater ikke har en rigtig regering, men blot er en forening af stater i form af en kontrakt, kan denne kontrakt så ophæves af andre end alle de parter, der indgik kontrakten? Den ene part i en kontrakt kan misligholde den, bryde den så at sige, men kræver det ikke alles enighed at ophæve den?

Hvis vi forlader disse principielle betragtninger, finder vi den antagelse, at Unionen i retslig henseende er evig, bekræftet af Unionens egen historie. Unionen er meget ældre end forfatningen. Den blev faktisk dannet med Forordningsartiklerne (de første formelle samarbejde mellem kolonierne om uafhængighedsbestræbelserne) i 1774. Den blev udviklet og fortsat med Uafhængighedserklæringen i 1776. Den blev videreudviklet, og alle de dengang 13 stater lovede med Konføderationsartiklerne i 1778 udtrykkeligt på deres ære, at den skulle være evig. Endelig var et af de udtrykkelige formål med at udarbejde og grundlægge forfatningen i 1787 "at skabe en mere fuldkommen Union."

I betragtning af forfatningen og lovene anser jeg derfor Unionen for ubrudt; og så vidt jeg formår, vil jeg søge for, som forfatningen selv udtrykkeligt pålægger mig det, at Unionens love udøves loyalt i alle staterne. At gøre dette anser jeg kun for en simpel pligt for mig, og jeg vil gennemføre dette så vidt det kan lade sig gøre, medmin-

dre mine retmæssige herrer, det amerikanske folk, nægter mig de nødvendige midler eller med autoritet pålægger mig det modsatte. Jeg stoler på, at man ikke vil betragte dette som en trussel, men kun som Unionens erklærede mål, at den i henhold til forfatningen vil forsvare og opretholde sig selv.

Dette kræver ikke nødvendigvis blodsudgydelse eller vold; og det vil der heller ikke blive, medmindre det bliver påtvunget de nationale myndigheder. Den magt, der er betroet mig, vil blive brugt til at bevare og sikre forbundsstatens ejendom, og at opkræve skatter og afgifter, men udover hvad disse ting kræver, vil der ikke blive tale om indgreb eller magtanvendelse mod folk nogen steder. (...)

Ingen lov kan nogensinde udformes med en bestemmelse, der kan anvendes specielt på hvert eneste spørgsmål, der opstår i den praktiske administration. Ingen kan være forudseende nok til at foregribe, ej heller kan noget dokument af rimelig længde indeholde udtrykkelige bestemmelser for ethvert tænkeligt spørgsmål. Skal flygtede slaver udleveres af en national myndighed eller af enkeltstatens? Forfatningen giver ikke noget klart svar. Kan Kongressen forbyde slaveriet i territorierne? Forfatningen giver ikke noget klart svar. Skal Kongressen beskytte slaveriet i territorierne? Forfatningen giver ikke noget klart svar. (...)

I jeres hænder, mine utilfredse landsmænd, og ikke i mine, ligger det skæbnesvangre spørgsmål om borgerkrig. Forbundsregeringen vil ikke angribe jer. I får ingen konflikt uden selv at være den angribende part. I har ikke aflagt nogen ed til Gud om at ødelægge

Unionen, men jeg har aflagt den mest højtidelige ed om "at bevare, beskytte og forsvare" den.

Jeg vil nødtigt slutte. Vi er ikke fjender. Selv om forbitrelsen har spændt, så må den ikke sprænge vore bånd af hengivenhed.

TEKST 13:

CSA-vicepræsident Stephens om slaveriet 1861

Både Jefferson Davis og Alexander H. Stephens havde efter Lincolns valg støttet de kræfter, der ville se tiden an og ikke blankt afviste en kompromisløsning. På De konfødererede Staters konvent i februar 1861 blev de tvunget til at holde sig til vicepræsidenten i CSA. Det var et nederlag for den ekstreme linie, der var gået forresten for at gennemtvunge løsrivelsen. Med udtaget af Davis og Stephens ville konventet vise de slaverstater, der endnu ikke havde løsrevet sig, at den nye Konføderation ikke var styret af ekstreme fanatikere og krigsmagere. Den 21. marts 1861 taler Stephens om slaveriets rolle i den nye forfatning, som konventet netop havde vedtaget.

Den nye forfatning har en gang for alle standset al agitation imod vores særlige institution – det afrikanske slaveri, som det eksisterer blandt os – negerens rette status i vores form for civilisation. Det var den direkte årsag til det nylige brud og den nuværende revolution. Jefferson (forfatter til Uaf-

hængighedserklæringen og præsident 1801-1809) havde forventet, at dette spørgsmål ville blive "klippet, hvorpå den gamle Union vil blive slået i stykker." Han havde ret. Hvad der for ham var formodning, er nu en realiseret kendsgerning. Men man kan tvivle på, om han fuldt ud forstod den store sandhed, som den klippe hvilede og hviler på. De frembrænte ideer, som han og de fleste af de ledende statsmænd nærede på den tid, hvor den gamle forfatning blev udarbejdet, byggede på den antagelse, at det afrikanske slaveri var en krænkelse af naturloven; at det principielt, socialt, moralsk og politisk var forkert. Det var et onde, som de ikke vidste, hvordan de skulle klare, men den almindelige holdning hos datidens mænd var, at på en eller anden måde ville forsynet sørge for, at slaveriet ville blive kortvarigt og forsvinde. Denne idé var ganske vist ikke indbygget i forfatningen, men det var dengang den fremherskende mening. Forfatningen sikrede ganske vist enhver central garanti for slaveriet, så længe det varede, og følgelig kan intet argument med udgangspunkt i tidens almindelige opfattelse bruges retfærdigt imod slaveriet. Disse ideer var imidlertid grundlæggende forkerte. De byggede på antagelsen om racernes lighed. Det var en fejl. Det var et sandt fundament, og regeringen byggede på det. Da "stormen kom og vinden blæste, faldt den."

Vores nye regering bygger på nøjagtig det modsatte; dens fundament er lagt, og dens hjørnesteen hviler på den store sandhed, at negeren ikke er den hvide mands ligemand, at slaveri, det at underordne sig den højerestående race, er negerens naturlige og moralske